

Osvrt na tekst Jadranke Brnčić »Crkva i svijet«

Ante Škember

ante.skember@mirovinsko.hr

Članak Jadranke Brnčić »Crkva i svijet« intoniran je kritički, daje pregled i presjek povijesnih odnosa Crkve i svijeta i malo mu se što u smislu istinitosti može prigovoriti.

Ali, čini mi se da je to diskurs apodiktičan i govor dogmatičan koji vrvi »općim mjestima«.

Primjerice:

- Crkva mora priznati da ide u krivom smjeru.
- Crkva je u savezništvu s bogatstvom i vlašću.
- Crkva je izgubila vjerski utjecaj u našem vremenu zbog grijeha svog saveza s Cezarom.
- Crkva odgaja kršćane da ne preuzmu osobnu odgovornost.
- Kršćani žive osjećajući krivnju, strah od preuzetnosti i individualizma, podložni su autoritetu Crkve – sve je to mentalna i nesvjesna struktura zapadnih kršćana.
- Crkva je mnogo puta bila uzrok skandala i svijet ju je prezreo.
- Mnogi se okreću od Crkve stoga što vjeruju da u njoj ne mogu pronaći Boga.
- Crkva je izgubila sposobnost da privlači ljude.
- »Ispod nogu kojima Crkva hoda otvaraju se i mnogo krupnija barbarstva. Nisu li nacizam i Šoa u II. s.r. izrasli na tlu kršćanskih zemalja? Nisu li u Ruandi u genocidu sudjelovali i ljudi koji za sebe kažu da su kršćani...?«

Čovjek priželjkuje svijet u kojemu bi se dobro i zlo moglo jasno razlučiti jer mu je prirodna neukrotiva želja da sudi prije nego što shvati. Na toj se želji zasnivaju religije i ideologije jer jezik relativnosti i dvosmislenosti prevode u svoj apodiktičan i dogmatičan govor. Čini mi se da se eseju »Crkva i svijet« na paradoksalan način upravo to dogodilo. Umjesto da bude otvoreni govor, na mnogim mjestima, prometnuo se u apodiktičan i dogmatičan govor. On, tj. tekst »Crkva i svijet« zahtijeva da netko ima pravo; ili je Ana Karenjina žrtva

ograničena despota, ili je Karenjin žrtva nemoralne žene; ili je Josef K. nevin, smožden nepravednim sudom, ili se iza suda krije Božja pravda i K. je kriv.

Iza tog govora «ili-ili» skriva se nesposobnost da se podnese temeljna relativnost svega što je ljudsko, nesposobnost suočavanja s odsutnošću, bolje rečeno, sa skrivenošću vrhovnog Suca. Zbog te nesposobnosti nije lako prihvatiti i shvatiti mudrost neizvjesnosti.

Pa ipak postoje u tekstu i proplamsaji mudrosti, originalnosti i inventivnosti i zbog toga je dobro da je esej u »Novoj prisutnosti« objavljen.

Dio u eseju, najbolji po mom skromnom sudu, je *novi razlozi za vjerovanje*.

Dobro zbori autorica: »Poput Ilije razumjeti nam je da Bog ne progovara u buci i u oluji nego u blagom lahoru«.

Ta me autoričina rečenica inspirirala te pomislih na sudbinu poznate Descartesove tvrdnje: čovjek, »gospodar i posjednik prirode«. Nakon što je učinio čuda na području znanosti i tehnike, taj »gospodar i posjednik« brzo je uvidio da ništa ne posjeduje, niti je gospodar prirode (ona se malo po malo povlači s planeta), ni Povijesti (ona mu je izmakla), a ni samoga sebe (vođen je iracionalnim silama duše).

No, ako je Bog otišao, odnosno skriva se, a čovjek više ne gospodari, tko je dakle gospodar? Ne kroči li planet u prazno bez gospodara? To je nepodnošljivo postojanje – nihilizam pred vratima, zar ne? A što je od vijesti Radosne? Evandjelje, Evandjelje, življeno, izvorno, autentično, a ne interpretirano, hermeneutizirano, filozofirano ili teologizirano. Evandjelje vjerovano! Dakako, to ipak ne znači da praktički imamo najbolju od mogućih Crkvi.